

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ СТОМАТОЛОГІВ-ТЕРАПЕВТІВ В УКРАЇНІ

А.М. Лихота, Л.М. Заноздра

Українська військово-медична академія

Резюме. Доведена необхідність організації та проведення короточасних циклів тематичного удосконалення для лікарів стоматологів-терапевтів, що надає змогу поліпшити засвоєння найсучасніших методик лікування хворих.

Ключові слова: короточасні цикли, лікарі стоматологи-терапевти, передатестаційні цикли.

Постійне покращення професійного рівня лікарів стоматологів-терапевтів є необхідною складовою підвищення якості медичного обслуговування населення України. Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України (№ 230 от 24.04.2008 г.) по спеціальності «терапевтична стоматологія» дозволено проводити цикли спеціалізації та стажування, тематичного удосконалення та передатестаційної підготовки (ПАЦ) з метою поліпшення післядипломної освіти лікарів. Успішність процесу навчання залежить від отримання кумулятивного ефекту накопичення знань лікарями стоматологами відповідно після проходження кожного із перерахованих циклів. Правильна організація послідовності проведення циклів післядипломної освіти сприяє додаванню теоретичних знань, практичних навичок, та розкриттю нових можливостей слухачів.

З метою оптимізації учбового процесу слід мати чітке уявлення про:

- 1) мету програми навчання;
- 2) рівень первинної підготовки слухачів;
- 3) специфіку базової підготовки викладача, який працює із дорослою аудиторією.

Серед перерахованих програм навчання післядипломної освіти слід виділити два основних типа учбових занять – «зберігаючи» - що сприяють передачі знань, та «інноваційні»; метою проведення яких є розвиток завуальованого потенціалу слухачів та отримання ними практичних навичок високого рівня професійної підготовки.

Метою учбових занять першого типу є засвоєння наявних методів, правил для ефективної праці у стаціонарних ситуаціях, які повторюються та сприяють розвитку здібностей лікаря вирішувати актуальні проблеми на теперішній час. Цей тип програм здатен підтримувати вже існуючу систему професійної підготовки лікарів стоматологів – терапевтів. «Інноваційні» програми навчання зорієнтовані на підготовку лікарів стоматологів до праці

в умовах, коли проблеми, що стоять перед ними, можуть бути унікальними, майже гіпотетичними. З метою розробки інноваційних програм спершу необхідно проаналізувати майбутні зміни потреб лікувального закладу, які будуть залежати від інновацій в технології праці та діяльності системи управління.

Сама ідея безперервного медичного навчання була запропонована Всесвітньою організацією охорони здоров'я, як залог підтримки достойного професійного рівня лікаря стоматолога – терапевта. Тільки наразі дотримання вищезазначеного принципу - знання та вміння лікарів стоматологів можуть поспішати за науково – технічним прогресом. Саме тому важливою складовою безперервної післядипломної освіти є необхідність проводити навчання на короткочасних циклах тематичного удосконалення. Відповідно до проведених запитів більшість слухачів не мають змоги на довгий термін залишати місце роботи та побутові умови, до яких вони призвичаїлися. А отже одним із найдоцільніших напрямів розвитку післядипломної освіти є розробка короткотермінових циклів післядипломної освіти, за проходження яких можна буде отримати певну кількість балів та відповідний сертифікат. Рахуючись із сучасними реаліями вже достатньо багато лікарів стоматологів - терапевтів вважають за краще на протязі п'яти років пройти навчання на декількох короткочасних циклах ніж на одному довготерміновому. Однак програма короткочасного циклу тематичного удосконалення повинна включати теми, які пов'язані із вирішенням конкретної проблеми в терапевтичній стоматології та мати матеріальне забезпечення на високому рівні. Загальні проблеми етіології, патогенезу, імунології та генетичних захворювань мають бути висвітлені на довготермінових циклах.

Найбільш актуальними проблемами післядипломної освіти є отримання лікарями стоматологами нової професійної інформації та сертифікації спеціаліста з метою послідовного проходження нового етапу професійної підготовки. Загальноприйнятна форма проведення навчання допомагає вирішити тільки другу половину проблеми, оскільки реальна зацікавленість лікаря в процесі навчання виявляється лише в кінці п'ятирічного міжтестастаційного терміну. Отримання відповідних документів, які підтверджують проходження довготермінового циклу навчання послаблює на значний період зацікавленість лікаря стоматолога до післядипломної освіти, що не відповідає сучасному принципу ВОЗ—« навчання через усе життя».

Процес отримання знань, який відбувається на звичних формах підготовки лікаря – стоматолога (циклах ПАЦ, та довгострокових циклах ТУ) реалізується завдяки читанню лекцій, проведенню співбесід на семінарах та практичних заняттях. Але суттєвим недоліком подібного формату проведення занять є незначна активність слухачів, оскільки на оволодіння та засвоєння

новітніх методик лікування в терапевтичній стоматології відведена недостатня кількість годин. Відповідно коефіцієнт ефективності подібних навчань є незначним, що доволі часто при анонімному анкетуванні відмічають слухачі.

Потреба в безперестанному та ефективному процесі очно-заочного навчання згідно накопичуваній системі кредитів полягає в необхідності для лікаря – стоматолога на протязі п'яти років, що мають передувати послідуєчій атестації, приймати участь у професійній підготовці в різноманітних її проявах відповідно до затвердженого плану. Це включає проведення засідань наукових товариств, з'їздів, конференцій та симпозіумів (за участь в яких, слухач отримує певну кількість балів). Та все ж більш важливу складову мають навчання на короткотермінових тематичних циклах, де слухачі сконцентровують свою увагу на засвоєнні новітніх технологій. Всі вищезазначені методи післядипломної підготовки лікаря стоматолога-терапевта накопичуються в якості показника високого рівня професійної підготовки лікаря, та можуть бути доповнені дистанційними формами навчання. У відповідності до наказу МОЗ України № 484 від 07.07.09 кожний етап навчання має відповідну реєстрацію в годинах та конкретне визначення в балах. По завершенню п'ятирічного терміна, отримавши певну кількість балів, яка має відповідати кваліфікаційній категорії, на яку претендує слухач, лікар стоматолог одержує допуск до відповідної комісії, де має пройти завершальний етап отримання кваліфікаційної категорії.

Основною метою сучасних короткотермінових циклів тематичного удосконалення є більш глибоке засвоєння теоретичних питань по окремим розділам терапевтичної стоматології, або стоматології взагалі та максимальне оволодіння практичними навичками у відповідності до конкретних тем. Таким чином, поліпшення умов процесу отримання післядипломної освіти завдяки безперервності процесу удосконалення знань та умінь лікаря стоматолога – терапевта в сучасних умовах стрімкого розвитку медичних технологій має дуже важливий вплив на покращення його професійного рівня. Для досягнення відповідної мети потрібно широко використовувати вирішення діагностичних та лікувальних задач, проведення диференційної діагностики із використанням найсучаснішого обладнання, тобто впровадження найрізноманітніших методів активізації професійної діяльності лікарів стоматологів-терапевтів. Участь слухача у ролевих учбових іграх є вагомим фактором, який значно сприяє покращенню його професійної підготовки.

Програма короткочасного циклу тематичного удосконалення повинна бути побудована на блочній системі, згідно якій під словом «блок» розуміють певний розділ дисципліни, що являє собою закінчену частину програми навчання. Що відповідає своїй меті, завданню та конкретному об'єму теоретичної та практичної інформації. Кожний розділ дисципліни включає декілька тем, які в свою чергу складаються із різних елементів. Поняття елемент

включає вузькопрофільну інформацію, конкретну професійну навичку, або теоретичне питання. Розділ дисципліни, програми або теоретичного питання може бути основою для формування короткочасного циклу тематичного удосконалення. Причому розділ дисципліни, теми та елементи мають бути закодовані. На першому місті ставлять коди розділів дисципліни, на другому – код теми, а на третьому – код елемента (1.1.1.). З метою виконання програми короткочасного циклу використовують давно відомі форми навчання: лекції, семінари, тестовий контроль, тощо. Але проведення практичних занять має на меті засвоєння найбільш прогресивних, методик лікування, які супроводжується розглядом клінічних випадків, та обстеженням тематичних хворих. Складність проведення короткочасного ТУ полягає в тому, що кафедра має бути забезпечена найсучаснішим обладнанням, та фантомними класами. Згідно рішення завідуючого кафедрою перерозподіл учбового матеріалу для короткочасного ТУ складає не більш як 15% програми. Важливою складовою для успішного проведення циклу є перелік літератури для кожного розділу дисципліни, який дозволяє слухачам самостійно орієнтуватися в наданій інформації. З урахуванням вищезазначених фактів можемо сміливо вважати проведення короткотермінових циклів тематичного удосконалення для лікарів стоматологів – терапевтів актуальною та успішною формою підвищення професійної кваліфікації.

Література

1. Абакаров С.И., Сорокин А.В., Аджиєв К.С., Свирич В.В., Тумасян Г.С. Использование положений Болонской декларации в отечественном последипломном образовании врачей-стоматологов // Стоматология. -2011.- №4.-С.4-8.
2. Г.Ф.Белоклицкая, Л.Н.Заноздра Кратковременные циклы тематического усовершенствования - один из важных аспектов последипломного обучения врачей-стоматологов – терапевтов // Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л.Шупика.-ВИП.21.-кн.1.-Київ – 2012,С.506-511.
3. Ю.В.Вороненко., О.Л.Мінцер Стан медичної освіти – очевидність глибокого реформування і неочевидність шляхів вирішення проблем // Медична освіта.-2010.- №2.- С.63-65.
4. Вороненко Ю.В., Вдовиченко Ю.П., Зозуля І.С., Савичук Н.О., Вернер О.М., Гош Р.І., Кондрачук І.Л. Питання підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в національній медичній академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика за 2010 рік. //Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л.Шупика.-ВИП.20.-кн.2.-Київ – 2011,С.8-21.

5. Медицинское последипломное образование / Под. ред. Белякова Н.А., Щербо А.П.- СПб,2002.-С.370.

Резюме. *Доказана необходимость организации и проведения кратковременных циклов тематического усовершенствования для врачей стоматологов-терапевтов, что дает возможность улучшить освоение самых современных методик лечения больных.*

Ключевые слова: *кратковременные циклы, врачи стоматологов-терапевты, предатестационные циклы.*

Summary. *The necessity of organizing and conducting short-term courses of thematic advanced training for dentists therapists that provides an opportunity to enhance acquisition of the most modern methods of treatment.*

Keywords: *short-term cycles, physicians, dental therapists, certification cycles.*